Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica-Thomistica - Cod. Ettenheim-Münster 226

Endel, Roman
Majer, Ferdinand

[s.l.], 1731-1732

Articulus 1us

urn:nbn:de:bsz:31-120354

Visual Library

Terminus æquivocus qui debet esse unius vocis et multiplex in significatione

Num. 6tus. Pro coronide hujus quæstionis quæres qualis etiam sit terminus, si non intelligibilis, utrum ... quod tamen varii variant dialectici. Dico esse terminum infinitum et quasi quidem significat enim privationem intelligibilitatis quasi rei dicentis, ubi de termino casus dicitur; si li non intelligibile sumatur pro obiecto idem est ac intelligibile, quod si non intelligibile est utrique ab intellectu intelligibile et sic obiectum intellectus. Si autem sumatur formaliter non intelligibile non est idem ac intelligibile, cum intelligere dicat formam intellectionis, non intelligere autem negationem intellectionis: his intellectis facile obiectiones de hoc formandas solves satis.

Quæstio secunda
De
Proprietatibus termini

Habita et explicata duplici [illegible] quod et quotuplex sit terminus ad omnia quæ de quavis ac fieri sit revolvimus, ergo quas proprietates habeat terminus non tantum in se, quam in enunciatione positus; sunt autem proprietates termini enumerativi septem: 1° suppositio, 2° status, 3° ampliatio, 4° restrictio, 5° distributio, 6° diminutio, 7° alienatio et 8° appellatio. hæque termini proprietates cum non dentur nisi in enunciatione proprie ad 2am mentis operationem spectarent cum tamen ibidem alia tractanda sint, modo de suppositione jam et reliqua termini proprietate in septimi [illegible] agendum, posthac plura de illis: suppositione enim bene intellecta et fallacias omnes evitabimus et ab omnibus in disputando commissas facile dissolventur.

Articulus 1us
Quid et Quotuplex sit Suppositio

Num. 1us. Cum res ipsas aut superius iam dictum, in disputatione adducere non possimus, neque etiam solis conceptibus aut angeli loqui valeamus, utimur pro rebus vocibus, et hinc bene dicuntur voces supponi seu vicarialiter supponere pro rebus, unde et suppositio definitur quod sit acceptio termini pro aliquo de quo verificatur.

Dicitur acceptio non formalis et activa quatenus intellectus accipit talem terminum ad supponendum pro aliquo, sed acceptio passiva et obiectiva prout idem est ac terminus acceptus.

Dicitur acceptio termini ut excludat terminum antequam supponat debere iam habere significationem termini, qui dum supponit, quia sit acceptio etiam ex quo colligitur dari terminum qui non supponat, videlicet extra propositionem, qui [illegible] velut [illegible] sit significationem non tamen actu supponere, cum suppositio dicat præter significationem [illegible] acceptionem termini pro aliquo non [illegible] acceptabilitatem aliud enim est supponere et

significare. hoc erat significatio vinum vendibile non tamen supponit pro vino sicut in theologia sacramenta dicuntur significare gratiam, non tamen supponunt gratiam.

Dicitur pro aliquo non aliter ac lusores hoc anni ac aresti utuntur nummis quid ex ... quando dicitur pro aliquo ut dispositio generat tamen suppositionem materialem quam formalem. 1o enim est acceptio termini pro se ipso. 2o pro suo significato.

Dicitur tandem de quo verificatur ad quod intelligendum nota: aliud esse verificari propositionem, et hoc non spectat ad suppositionem, nam etiam dum dico homo est lapis homo et lapis supponit etiamsi sit propositio falsa; aliud est verificari terminum et habetur tunc quando non attendo utrum sententia falso vel vere supponat de subiecto, sed solum attendit utrum subiectum sit in eodem tempore, quod per copulam importatur, hinc quando dico Adam currit non datur proprie suppositio, quia Adam non existit pro tempore praesenti per copulam importato, et hinc tales propositiones dicuntur de subiecto non supponente.

Dicitur 3o de quo verificatur ut appareat suppositionem debere esse acceptionem termini pro significato aut pro aliquo in ordine ad praedicatum et verbum, recte ante quo aliqui dicunt de re significata pro tamen quod ... non dare suppositionem extra propositionem, est quod suppositio termini acceptio pro sive pro aliqua re, quae vere existat mista exigens copula importato per verbum.

Ex his apparet 1o suppositionem dividi in materialem et formalem, materialis est quando terminus supponit pro se ipso, ut dum dico homo est syllabum, haec habetur dicere, quoniam ... ad materiam, idem ... aut syllaba non autem ad formalem, id est significatum hominis ... attendit. haec tamen suppositio non est proprie dicta suppositio, cum non nisi improprie participet rationem suppositionis, dicitur enim ... pro aliquo idem est pro alio quod ... supponit pro se ipso ut in hac fit. ideo sicut nec terminus materialis est proprie terminus formalis, ita nec suppositio materialis, cum proprie pertineat ad grammaticam. Num. 66us.

Nota bene, quando dico nomen est vox non tamen supponit materialiter sed formaliter, supponit enim pro suo significato nominum, omne nomen esse vocem, ... supponit etiam pro se ipso quod sit vox.

Suppositio ergo proprie dicta non nisi formalis est, estque acceptio termini pro suo significato ut dum dico homo est animal tam ex parte subiecti quam praedicati non attendo ad literas aut syllabas sed ad rem significatam. aliqui addunt suppositionem mixtam ex eo quod etiam detur terminus mixtus, exemplum dant v.g. locus est coelo. locus attendendo ad literas per anagramma idem est ac coelo et sic est materialis suppositio, attendendo autem ad significatum locus illud supponit formaliter; sic pro arte difficili acceptatur, sed in hoc non video multam utilitatem. Num: 67us

igitur

Num: 6ius. Suppoõ formalis alia ē propria, alia impropria, seu metaphorica ē acceptio termi pro significato metaphorico, ut ridet sol, metaphoric accipit. [illegible], sed et haec ad rhetores pot qm logicos, quare de propria tantu ē quaes.

Num 6ius. Propria igit dividit[ur] regulariter in simplicem et realem sive formalem. Simplex ē, qdo terminus pro significato [illegible] et mediato utroq accipit[ur], ut homo pro significato [illegible] et mediato significat humana natura, et mediato ante et [illegible] Petrum Paulum etc. econtra Paulus, Petrus mediate significat [illegible] individuo mediate ante humana natura. Et hinc [illegible], homo ē species, supponit simpliciter, id ē pro mediato significato in natura humana quae ē species, ut [illegible] ante [illegible] mediate qd ē species, nullo modo species esse [illegible]. econtra qd dico Petrus ē individuum, ē etiam suppoõ simplex, qa de mediato significato [illegible] mediato [illegible] individuum, unde falsa ē haec [illegible], homo ē species, [illegible] Petrus ē homo, ergo Petrus ē species, quia homo in majori supponit pro mediato significato in minori ante ponitur mediatum significatum [illegible] variat suppoõ [illegible] non bene concludit, et sic in mille aliis.

Facile ante notabis et discernes qdo sit suppoõ simplex, qdo [illegible] in [illegible] sit [illegible]. [illegible] ante [illegible] erit suppoõ simplex [illegible] exemplis proba, [illegible] experimentum habe, [illegible] significatum [illegible]. Suppoõ similiter erit simplex [illegible] ē unde; [illegible] et unde [illegible], [illegible] pro significato mediato [illegible] natura generica, quae ē unde generica, [illegible] sub [illegible] ē mediatum significatum [illegible] multa genericum [illegible] unde qd ē species.

Suppoõ realis sive formalis ē [illegible] termi pro suo significato tantum mediato qd mediato [illegible] humana [illegible] pro natura humana, [illegible] individuum, [illegible] dicere qd sint [illegible].

Num. 7ius. Suppoõ tam simplex qm realis subdivid[itur] in quandam singularem suppoõ [illegible] qdo termi [illegible] accipit[ur] pro [illegible] significato solum, ut hoc ē species, homo [illegible] terminus [illegible] et supponit solum pro natura humana, [illegible] significato mediato simplex singularis suppoõ ē. [illegible] significato mediato, [illegible] ē [illegible] in linea [illegible], [illegible] et supponit pro suo significato [illegible] individuo, [illegible] significatum mediatum [illegible] natura humana [illegible] sit species [illegible] in illa linea [illegible] habet individua

Suppositio realis communis est acceptio termini communis pro suo immediato et mediato significato, ut homo est animal, hic est terminus communis et supponit tam de immediato quam mediato significato omnium de sua natura, aeque ac de individuis. Suppositio autem singularis est quando accipitur terminus singularis itidem pro suo mediato et immediato significato, ut Petrus est vivens [illegible] de Petro, [illegible] de humana natura dici [illegible] quod [illegible] vivens dicendo Petrus est vivens, quia etiam animal est vivens; non [illegible] in suppositione [illegible] singularis [illegible] est [illegible] gradus [illegible] natura [illegible] gradus [illegible] consideretur [illegible].

Suppositio communis alia est accidentalis alia naturalis. Prima est acceptio termini pro his solum de quibus verificatur juxta exigentiam copulae, ut cum dico homo disputat, supponit de hominibus existentibus. Naturalis est quando terminus accipitur pro [illegible] de his [illegible] copula importatur, [illegible] pro omnibus suis significatis independenter a tempore, ut cum dico homo est animal de praeterito et praesenti et futuro homine dicitur animal. Unde et tales propositiones dicuntur in materia necessaria absoluta ab omni tempore et aeternae veritatis; prima dicitur accidentalis quia datur in propositionibus de materia contingente, de quibus [illegible] ex [illegible] de quo verificatur, [illegible] et hac propositio homo est animal [illegible] de homine futuro non supponeret, cum homo futurus [illegible] in copula [illegible] copula [illegible] ex parte [illegible] dicit cum tempore praesenti in quo nondum existit homo futurus, [illegible] ex parte rei significatae dicit tam praesente quam futurum hominem esse animal, de quo [illegible] de verbis: interim [illegible] sufficiat [illegible] homo est animal [illegible] tempus praesens, quia [illegible] unionem [illegible] [illegible] cum [illegible] quod est homo [illegible], [illegible] in hac propositione [illegible] suppositio [illegible] acceptio passiva termini pro suo significato, de quo verificatur [illegible] exigentiam copulae importatae; cum copula [illegible] non [illegible] tempus praesens quam [illegible] connexionem [illegible] cum homine, quae connexio etiam de homine futuro verificatur, [illegible] Adamus currit, cum copula [illegible] non [illegible] connexionem [illegible] contingentem, [illegible] contingens [illegible] omni tempore [illegible] [illegible] ex tempore [illegible] importatur [illegible] copula [illegible] in hac propositione Adamus currit nihil dicit nisi tempus praesens [illegible] verificatur [illegible] tempus praesens de Adamo [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] suppositione [illegible] verificando [illegible] hac propositio Adamus currit proprie non supponit [illegible] de [illegible] non supponente, [illegible] homo est animal etiam verificatur et supponit de homine futuro. Hac via solvitur difficilis objectio, quae fieri [illegible] de quo verificatur.

Num: 71us.

Antequam suppositio realis communis dividitur in copulativam et distributivam. Prima est acceptio termini communis pro omnibus suis significatis copulative, ut homo est animal, et Petrus et Paulus et Andreas est animal. 2a est acceptio termini

Num 72us.

quinis p̄ suis significatis oibq disjunctive sumptis, p̄ partem disjunctivam ēs
eq hoq ē vortq n̄ dicit et hic et ille, sed tantum n̄ hic vel ille loqi
vortq, cum in maa ptingenti f[illegible] quale ē vortq n̄ gnemat oibq sunt
in aequis.

Num 73us. Collectiva utrique dividitur in distributivam et collectivam, 1a ē acceptio
termini quinis p̄ oibq significatis etiam seorsim sumptis ut hoē ē aāl, qi et
Petrq ē aāl, et Paulq ē aāl etc. 2a ē acceptio termini p̄ oibq significatis
n̄ seorsim sed collective et simul sumptis eq noviti fit sepse,
aut elementa sunt quor n̄ est proud dicere, aqua ē elementa qd ē
quor sed simul, aqua et ignis et aer et terra sunt elementa qd elementa
sunt quor.

Num 74us. Distributiva iterum alia ē pro singulis generum et p̄ generibq singlorum sic
nota pro generum et generibq nt. vocantur improprie n̄ ante pro hās
[illegible] vel ē geng, [illegible] ac p̄ speciebq singlorum et p̄ singlis specierum, n̄ debet
ac noidrare solēant. [illegible] in [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible], cum
dicit debeat [illegible] in individuis supposit qd p̄ singlis generum ē, ut
[illegible] quinis supponit p̄ oibq etiam individuis, ut [illegible] hoē ē aāl. p̄
generibq singlorum ē acceptio termini quinis p̄ suis speciebq [illegible] p̄ oibq
individuis, ut ōe aāl fuit in arca Noë id ē per spēs aālium sive
ex ōi specie fuit alqd aāl in arca Noë, hac solet alio noē dici
supposō incompleta et incomoda, qā supponit cum restrictione,
ubi etiam eq ōis hō peccavit in Adamo cum restrictione ad [illegible]
et B: V. , 2a dicitur absoluta et completa qā sine restrictione fit

Num 75us. Disjunctiva etiam subdividitur in dtā et confusā, 1a ē qdo terminq
quinis p̄ suis significati disjunctive sumpti ita supponit, ut de significato
p̄ partem vel enumeramus, tandem ad unum dtam veniamq, de quo
verificetur, eq aliquis hō currit sufficit ad verificandum qd aut Petrq
aut Paulq currat, dummodo unq dtē currat. altera seu confusa ē qdo
similiter significata p̄ partem vel enumerantur n̄ tamen eo usque, ut de uno dte
verificetur, ut aliquis calamq ē necrig ad scribendum n̄ hic n̄ ille
calamq indeterminate n̄ in calamq et neqs dte necrigē, qā calamq B.

Reliqua qua ponunt fieri supposō divisiones in resp̄ ā sa.

Num 76us. objo contra distrōm supposis cum dictis n̄ hac propō hoē aebq aebq diujit
p̄ suo significato de quo verificatur, et tamen n̄ supponit: qd patet distrō ablata
similis qd supp. p: neg: ass. aebq ē adjectivum sed adjectivum n̄ ponit supponere
qā p: m supposita idd ā ac substantivum seu p̄ se stans. sed adjectivum n̄
ponit eē substantivum seu per se stā qd.

Rdes neg: a. ad p: cm nn ad cuiq. ftaoe dr Suppositum actuale, dr ē Superf. ftans cn Suppositam tertio n m et cm Similiter dc. Suppositum actualu ubi in catholica dicatur e per ftans, Suppositum antē tertio ē cui quenit dfio Suppois, qd sit acceptio trmi p aliquo. qd cu etiā queniat h: Verbo ant actus etiā tales trmi utique Supponent licet Scholasticj: cu antiquiorib. noverint activa Supponere.

Ob 2o Vox extra prōe ē vere trmg, ergo etiā vere Supponit, ubi eī ē eā ub. ē et proprietas, qd in dfoe facto apponit de quo verifit, seu ut alij volunt in enunc ate. Num 33us

Rpo de. est vere trmg simplex ca. trmg enunciativg na etc. verū ē extra prōe vox habet eā trmi simplicis n ante enunciativg, cuiq. proprietas ē Suppō, quæ refino involvit actuale enunciaoe vocis et aplicaōs n ltē trmg simplex aāle exercitum gfonendi qd dud optissime proxima V. dfoe ad 3 in N 43. trmg igitr extra prōe duit raoe parti, fo alis quoad actū signatū seu quoad eā parti, Suppō ante raoe parti foalis. etiā quod actū exercitum seu quad ipsū exercitum

Insta Suppō ē acceptio trmi p aliqo, sed etiā vox extra prōe acciper p suo Sgfato, ergo etiā extra prōe Supponit. Rdo dū Suppō ē acceptio trmi p aliquo in raoe signi Sgfativi dud d n in raoe parti actū gponentis cm hoc modo d: n nc. V: N: 40 ibi duits acceptio trmi. Num 38us

Ob 3o Suppō ē acceptio trmi sed Libro clauso n datr acceptio trmi et tn trmi Supponunt ergo male duits Suppō acceptio trmi. Num 39us

Rdo dū ē acceptio trmi foalis et activa n m passiva fore qd eda est trmg acceptg cm d pariter n nc. Libro clauso n qd activa acceptio, datr tn trmg acceptg ab autore Libri p suo Sgfato. gfsequ et Suppō.

Ob 4o quoties accipitr trmg p suo Sgfato toties prōe vocalis reddit falsa: ergo Suppō foalis n ē acceptio trmi p suo Sgfato. pa. in hac prōe homo ē aāl affirmo aāl seu id ipsū de voce, qd falsū ē vocē hoīe aāl: ergo. Num 40us

Rdo na. ad cuiq. p: dū affirmo id ipsū de voce tqm obiecto n ultimato tm tqm ultimato nū itaque affirmo li aāl de voce hō ā pront. ipsa in voce. sed prout ultimato affirmo de hoīe, cuiq. vox hoīe vicaria, aliāt tota prōo eēt falsa. qd vox hō sit vox aāl, bene verō de utriusq. Sgfato verificatr. hoē eē aāl. nec video quare obiectō gparigr in pdicto acceptio id Sgfatū qm in ultimo, in quo dud voce hō, n Sgfatu accipit. V: N: 44 ibi ultimaliter dividitr